

Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública dels temes de la immigració

Josep Gifreu, Joan Maria Corbella, Laia Aubia i Roberto Suárez

- *L'objectiu d'aquest article és examinar com les principals cadenes televisives espanyoles intervenen en els processos de selecció i narració dels conflictes relatius a la immigració a través dels noticiaris televisius. També pretén oferir una metodologia específica per al seguiment i l'anàlisi de la informació televisiva sobre la problemàtica de la immigració amb el propòsit de facilitar la continuació d'estudis comparatius entre cadenes i longitudinals en el temps. L'article resumeix els resultats obtinguts de l'anàlisi qualitativa d'una mostra de tres períodes de 2003 en què es comparaven les agendes sobre immigració de les cadenes generalistes espanyoles TVE-1, Antena 3 TV i Tele-5 i la catalana TV3. Els resultats permeten detectar insuficiències importants en la cobertura televisiva de la problemàtica de la immigració, així com diferències notables en l'activitat de cada cadena com a selectora i narradora dels conflictes relatius als nous fluxos migratoris a Espanya.*

Paraules clau

Televisió, immigració, agenda temàtica, noticiaris televisius, Espanya, Catalunya, tematització

Josep Gifreu, Joan Maria Corbella, Laia Aubia i Roberto Suárez

Membres del grup de recerca UNICA/UPF

1. Objectius

La recepció d'immigrants procedents d'arreu del món a l'Estat espanyol és, com s'ha repetit, un fet relativament nou. Ho és des del punt de vista socioeconòmic i també des de l'òptica política. Els últims anys, el flux constant de nous emigrants que truquen a les fronteres espanyoles ha començat a ser un dels principals objectes de l'atenció pública i de l'atenció política.

En efecte, els immigrants arriben a les fronteres i immediatament són identificats, retinguts, escorcollats i potser retornats al lloc d'origen per la policia de fronteres. Aquesta imatge reiterada en la iconografia ja habitual en els països fronteres de la Unió Europea, sintetitza el paper crucial del sentinella en l'accés dels immigrants a la condició de nou ciutadà.

El propòsit d'aquest article és, anàlogament, explorar el paper de sentinella que els mitjans de comunicació, i molt especialment els noticiaris informatius de la televisió, tenen adjudicat en la creació d'imatges i d'agendes públiques sobre els processos i conflictes de la immigració. En aquest sentit, aquest article recull una part dels resultats d'un projecte de recerca més ampli sobre *La televisió i la construcció d'una imatge pública de la immigració a Espanya*¹, finançat en el marc del Plan Nacional del Conocimiento 2001-2003.

La tradició investigadora internacional en periodisme i comunicació ha interpretat i explicat aquests processos d'intervenció dels mitjans en el control de la informació i de l'agenda pública com a processos de *gatekeeping*, *agenda-setting* i *newsworthing*.

En aquest marc, l'objectiu bàsic de l'article és aportar unes primeres aproximacions exploratòries sobre com les principals cadenes televisives espanyoles intervenen en els processos de selecció o marginació dels conflictes relatius

a la immigració, a través dels noticiaris televisius. També pretén elaborar i justificar una metodologia específica per al seguiment i l'anàlisi de la informació televisiva sobre la problemàtica de la immigració amb el propòsit de facilitar la continuació d'estudis comparatius entre cadenes i longitudinals en el temps. La metodologia aplicada en aquesta investigació ha estat utilitzada amb variacions més o menys significatives en diversos estudis del grup UNICA de la Universitat Pompeu Fabra sobre l'agenda temàtica en els noticiaris televisius.²

2. Apunts metodològics

2.1. Marc teòric

Aquest estudi s'ubica en l'encreuament de dues de les principals línies de recerca actuals sobre el paper dels mitjans i les seves mediacions en la definició dels problemes públics. D'una banda, la sociologia del coneixement proposa considerar els mitjans com a instruments narratius i discursius centrals en la construcció social de la realitat. En aquesta línia, l'estudi de les notícies i del paper dels periodistes i de les empreses periodístiques en els processos de selecció, categorització i jerarquització dels fets d'interès públic, a efectes d'atribuir-los rellevància pública, té una sòlida tradició d'estudis de referència.³

D'altra banda, una potent orientació investigadora procedent de la teoria política, i més concretament de la comunicació política, considera els mitjans com a intermediaris fonamentals en la construcció dels problemes públics. És a dir, fonamentals en la determinació d'imatges de referència de la conflictivitat social, que competeixen entre els actors polítics i que apel·len a la intervenció del poder polític. En aquest sentit, són de singular interès algunes línies que proposen d'investigar com els problemes socials arriben a ser problemes públics, quins actors tenen més probabilitats de competir amb èxit o quines modalitats d'implicació entre sistema mediàtic i sistema polític es donen en els processos de definició d'uns determinats problemes com a públics⁴.

En aquest context teòric, podem pressuposar que la definició pels mitjans d'una agenda temàtica i la definició d'un determinat camp de conflictivitat com a problema públic estan íntimament vinculades.

La tradició investigadora de base empírica pròpia de l'escola de l'*Agenda-Setting* ha recollit part de totes dues orientacions. El marc teòric i metodològic de l'*Agenda-Setting*, especialment a partir de les aportacions innovadores de Iyengar i Kinder i del mateix fundador McCombs⁵, així com de les noves perspectives introduïdes per les metodologies del *framing*, permeten fixar les bases metodològiques d'aquest treball.

2.2. Objecte de l'estudi

L'objecte empíric del projecte d'estudi van ser els noticiaris informatius de les cadenes de televisió generalistes d'Espanya durant el 2003. Atès el volum de l'univers a examinar, s'imposava una estratègia de mostreig que fos àmpliament significativa del conjunt i que permetés una economia de la gestió de la mostra i de l'aplicació dels protocols d'anàlisi.

L'objecte concret d'aquest estudi comprèn una mostra dels informatius de *prime-time* de les tres cadenes generalistes d'àmbit estatal TVE-1, Tele-5 i Antena 3 TV i de la cadena generalista catalana TV3.

El total de noticiaris analitzats comprèn sis setmanes de 2003, distribuïdes en tres períodes temporals de dues setmanes cada un, corresponents als mesos de febrer, juliol i setembre, com s'indica en el quadre 1:

La selecció d'aquests tres períodes respon a l'estratègia de recerca qualitativa adoptada (seguint les recomanacions d'autors com Altheide i Cassetti i De Chio⁶): un primer període s'escollí a l'atzar (període de juliol); després, la mostra es completà amb dos períodes significatius (febrer i setembre) d'acord amb el seguiment de la informació periodística publicada en una selecció de premsa escrita entre novembre de 2002 i setembre de 2003.

El seguiment de l'agenda de la premsa escrita permeté de determinar els períodes significatius partint de criteris contextuals que podien influir en les probabilitats d'accés als noticiaris de les informacions relacionades amb el tema de la immigració. Així, els períodes analitzats foren períodes informativament poc condicionats per factors polítics i periodístics singulars (principalment la guerra de l'Iraq i les campanyes electorals municipals i autonòmiques i autonòmiques catalanes), els quals haurien pogut alterar els resultats.

Quadre 1. Mostra de noticiaris televisius de les cadenes analitzades

Cadena	Període	Mes	Any	Nombre noticiaris	Temps *	Total cadena
TVE-1	Dies 1-14	Febrer	2003	14	10h 36'05''	30h 15'32''
	Dies 30-13	Juny/ Juliol	2003	13	10h 44'39''	
	Dies 6-19	Setembre	2003	14	8h 54'48''	
Antena 3 TV	Dies 1-14	Febrer	2003	14	9h 12'35''	25h 47'48''
	Dies 30-13	Juny/ Juliol	2003	13	9h 47'04''	
	Dies 6-19	Setembre	2003	13	6h 54'09''	
Tele-5	Dies 1-14	Febrer	2003	14	9h 52'45''	29h 54'39''
	Dies 30-13	Juny/ Juliol	2003	13	9h 46'58''	
	Dies 6-19	Setembre	2003	13	10h 14'56''	
TV3	Dies 1-14	Febrer	2003	14	10h 49'03''	32h 08' 07''
	Dies 30-13	Juny/ Juliol	2003	13	10h 30'27''	
	Dies 6-19	Setembre	2003	13	10h 48'37''	
Total temps analitzat						118h 06'06''

* El temps de cada informatiu inclou pauses publicitàries intermèdies.

2.3. Estratègia de recerca

L'estratègia de recerca aplicada a aquest objecte va seguir els passos següents.

1. **Elaboració del repertori de paraules clau.** Amb la finalitat de facilitar la classificació del contingut de les unitats i la seva anàlisi posterior, s'elaborà una relació de paraules clau⁷ sobre la problematització de la immigració a la televisió. Per realitzar el catàleg de paraules clau es tingué en compte la necessitat d'incloure tots els descriptors que apareixen a les mostres temporals elegides, i el criteri de no realitzar un catàleg universal sobre el tema d'estudi. A partir del seguiment de la premsa, clau de la selecció de la mostra, s'elaborà una bateria àmplia de descriptors que permet identificar exhaustivament quins són els subtemes, les tipologies de personatges, les accions i els territoris de referència que predominen a l'hora d'elaborar les propostes informatives. Els camps concrets que s'estableixen per classificar les unitats, i dins dels quals s'agrupen múltiples paraules clau, són: l'espai sociogeogràfic, és a dir, la referència sociogeogràfica en relació amb el lloc dels fets o accions o amb

la procedència dels protagonistes; els actors socials, que cataloguen els protagonistes de les accions segons siguin autoritats públiques, institucions socials, persones individuals, etcètera; i els temes/accions fonamentals als quals es refereix la unitat d'anàlisi, que inclouen un doble nivell (tema i subtema) per optimitzar la identificació de les unitats.

2. **Disseny d'una matriu d'anàlisi.** S'ha dissenyat una matriu d'anàlisi o graella per aplicar a totes les unitats d'informació relacionades amb el tema objecte d'estudi.⁸ Aquesta graella no només permet identificar, definir i descriure la presència del tema en l'agenda informativa de cada cadena, sinó també valorar-la en termes de preeminència dins del noticiari i presència i importància al sumari. La graella també considera l'estudi dels gèneres periodístics usats, la identificació i valoració de les fonts d'informació, tant de les notícies, com de les imatges, la definició dels personatges principals que hi apareixen i molts altres elements que contribueixen a dibuixar les estratègies narratives de cada cadena a l'hora de construir la imatge pública de la immigració. La quantificació de les unitats informatives i dels ítems que

les integren permet plantejar comparacions entre cadenes diferents, tant en nombre d'unitats sobre el conjunt com en temps que s'hi ha dedicat, així com pel que fa a les especificacions corresponents relacionades amb la importància, el tema, el personatge principal o la identificació de les fonts de cadascuna de les unitats i del conjunt de les cadenes.

3. Contextualització de la selecció informativa. L'anàlisi i valoració de la selecció empírica de la mostra ha de tenir en compte tant el context extern de la informació d'actualitat com el context intern a la mateixa cadena i les seves polítiques de programació. El primer factor obliga a considerar el context informatiu de les setmanes analitzades per tal de detectar la presència de grans fets i temes que acaparen l'atenció de tots els mitjans informatius, i per tant també de la televisió, i limiten l'atenció a problemàtiques considerades d'importància menor (com pot ser el cas de la immigració). En aquest sentit, la guerra de l'Iraq, les inundacions o els grans esdeveniments esportius constitueixen tres exemples de grans temes que "contaminaven" tota la informació periodística durant el període mostrat seleccionat. El segon factor a tenir en compte fa referència a l'anàlisi de la programació de cada cadena i la disponibilitat programàtica de què disposa cada canal per acomplir la seva funció informativa. D'aquesta manera, la presència del tema objecte d'estudi en els informatius no es pot considerar de forma aïllada, sinó que s'ha d'emmarcar en el conjunt de l'oferta del canal. La valoració de l'accés del tema de la immigració a les agendes informatives de les cadenes ha de tenir en compte el fet que alguns canals disposen únicament dels informatius per acomplir la seva funció informativa, mentre que d'altres (les televisions públiques, fonamentalment) inclouen en la seva programació altres espais de reportatges o documentals on amplien la seva proposta de continguts d'actualitat.

4. Comparació amb l'agenda de la premsa. La metodologia aplicada a l'anàlisi de les mostres televisives implicava, com hem dit, contrastar l'agenda televisiva amb la detectada en un conjunt de diaris de referència⁹. Això permet de relacionar la selecció temàtica que apareix a la televisió amb la que van fer els diaris en les mateixes dates. Es parteix de la consideració que els

informatius de televisió inclouen un nombre inferior d'unitats temàtiques al dels diaris, i que aquests darrers tenen una facilitat molt gran per modular en espai la cobertura que donen a les informacions, de tal manera que del seguiment de la premsa es pot obtenir una relació força exhaustiva dels esdeveniments i les notícies que poden recollir els informatius televisius en aquells mateixos períodes. En conseqüència, la comparació entre la relació informativa de la premsa i la relació de temes inclosos als noticiaris televisius aporta elements significatius per valorar la selecció feta pels diversos canals i conèixer la proporció d'informacions relacionades amb el tema de la immigració que queda fora de l'atenció dels noticiaris televisius. Aquest exercici, per tant, es concep amb la intenció de completar i explicar els processos de selecció que la graella ja identifica.

3. Resultats

3.1. Presència de la immigració

La primera constatació de l'anàlisi de les tres mostres examinades és el nombre escàs d'unitats informatives dedicades a la temàtica de la immigració en els períodes analitzats. Això fa que els resultats obtinguts hagin de ser considerats amb cautela i, en tot cas, com a base de contrast per a futures investigacions.

Entre les quatre cadenes analitzades, el que més crida l'atenció és la xifra registrada per TVE-1, que dedica només vuit unitats (la meitat o menys que la resta de cadenes analitzades) a temes relacionats amb la immigració. Tele-5 i TV3 són les dues televisions amb més nombre d'unitats recollides (divuit), i Antena 3 TV se situa en un punt intermedi amb catorze notícies. En conseqüència, el temps dedicat a la immigració pels informatius de les quatre cadenes analitzades en els períodes de mostra escollits és molt petit respecte al temps total de la mostra: la immigració representa l'objecte de la informació en un 0'57% del temps dels noticiaris de TVE-1, en un 1,24% en el cas d'Antena 3 TV, en un 1,44% del temps dels informatius de l'autònoma catalana i en un 1,86% en el cas de Tele-5, la que dedica un espai relatiu més important a l'objecte d'estudi.

Pel que fa a la distribució de les unitats informatives considerades, s'observa una tendència homogènia entre

Quadre 2. Unitats i temps dedicats a la immigració en els noticiaris televisius de TVE-1, Antena 3 TV, Tele-5 i TV3

Cadena	Període	Unitats	Temps	Relatiu
TVE-1	Febrer 2003 (01-14)	1	1'40"	0,26 %
	Juny-juliol 2003 (30-13)	4	5'15"	0,81 %
	Setembre 2003 (06-19)	3	3'26"	0,64 %
	Total	8	10'21"	0,57 %
Antena 3 TV	Febrer 2003 (01-14)	0	0	-
	Juny-juliol 2003 (30-13)	7	11'32"	1,96 %
	Setembre 2003 (06-19)	7	7'45"	1,87 %
	Total	14	19'17"	1,24 %
Tele-5	Febrer 2003 (01-14)	4	9'49"	1,66 %
	Juny-juliol 2003 (30-13)	7	12'57"	2,21 %
	Setembre 2003 (06-19)	7	10'37"	1,73 %
	Total	18	33'23"	1,86 %
TV3	Febrer 2003 (01-14)	5	6'22"	0,98 %
	Juny-juliol 2003 (30-13)	6	8'24"	1,33 %
	Setembre 2003 (06-19)	7	13'03"	2,01 %
	Total	18	27'49"	1,44 %

les quatre cadenes. Malgrat que el nombre d'unitats és diferent, les proporcions es mantenen similars en totes. Com es pot observar en el quadre 2, el període mostrat que en totes les cadenes registra un percentatge de temps relatiu menor respecte al total del temps dels informatius és la primera quinzena de febrer, en el qual el nombre d'unitats recollides és menor. Els altres dos períodes, corresponents als mesos de juliol i setembre, inclouen el mateix nombre d'unitats si considerem les cadenes separatament i pràcticament iguals per a totes les televisions (al voltant de les set unitats) excepte en el cas de TVE-1 (al voltant de les quatre unitats). Resulta interessant veure com les quantitats no es corresponen amb les esperades en el moment de selecció de la mostra, basada en el seguiment de premsa per als mesos de febrer i setembre, i en l'atzar o intuïció per al mes de juliol. Com es desenvolupa més endavant, en l'anàlisi dels temes informatius discriminats per la televisió i inclosos a la premsa, el mes de febrer va acollir alguns fets recollits per la premsa que semblaven haver de ser traslladats als noticiaris televisius i que no ho van ser.

3. 2. Jerarquitització dels temes de la immigració

Malgrat l'escassetat d'unitats dedicades a la immigració, la decisió d'incloure-les o excloure-les en el sumari constitueix una intervenció clara en la jerarquitització i, per tant, en el procés de prioritització de la imatge pública de la conflictivitat derivada dels fluxos migratoris.

Les quatre cadenes analitzades situen aproximadament una quarta part de les unitats dedicades a temes relacionats amb la immigració (entre tres i quatre unitats en xifres absolutes) als sumaris dels seus informatius respectius. Les dues televisions amb menys nombre d'unitats, Antena 3 TV i TVE-1, en situen tres al sumari, però, en tots dos casos, dues es troben en les primeres posicions. D'altra banda, TV3 i Tele-5, amb un nombre total més alt de notícies dedicades al tema objecte d'estudi, en situen quatre al sumari, però molt poques entre les primeres posicions (només una en el cas de TV3).

Sobre el grau d'inclusió de les unitats informatives referides als diversos temes de la immigració als sumaris dels informatius de les diverses cadenes analitzades, destaquem les constatacions següents. De les onze notí-

cies relatives a estudis i dades estadístiques que es refereixen a la immigració com a gran fenomen social, gairebé la meitat (quatre) apareixen als sumaris dels informatius de les diverses cadenes, la major part (tres), durant la tercera quinzena analitzada que, com hem dit, acull la inauguració del curs escolar i proporciona grans xifres a les cadenes. De les deu unitats referides als projectes legislatius, més de la meitat apareixen al sumari. D'aquestes, quatre es produeixen durant el tercer període mostral, moment en què s'aprova la reforma de la Llei d'estrangeria, fet noticable que ocupa totes les agendes informatives mediàtiques. Les dues úniques cadenes que recullen aquest fet quan encara es troba en fase de debat, i a més a més l'inclouen al sumari, són les dues televisions públiques, l'autonòmica i l'estatal, durant el mes de juliol de 2003 (segon període mostral). Pel que fa a l'escolarització, tercer gran tema comú per a totes les cadenes, es presenta absolutament lligat a les xifres estadístiques. De les sis unitats referides a l'ensenyament, dues terceres parts són notícia de sumari i es produeixen en el moment de l'inici del curs. En aquest punt, és important destacar que només dues unitats del total van més enllà de les xifres per fer referència a la integració dels infants immigrants a les aules. Aquestes dues unitats són emeses per les dues televisions privades analitzades i només en el cas de Tele-5 se n'inclou una al sumari.

Pel que fa a tres dels temes associats a l'agenda informativa de la immigració en aquells mesos (conflictivitat, pasteres i condicions de vida dels immigrants), la seva presència en sumari és pràcticament irrellevant. De les notícies referides a atacs i agressions, només una quarta part apareix al sumari. Pel que fa a les pasteres, cap de les cinc unitats recollides amb aquesta paraula clau apareix en sumari. Només TV3 i Tele-5 fan referència a aquest tema en poques ocasions repartides entre els tres períodes de mostra, i cap de les dues li atorga una rellevància especial. Pel que fa a les informacions registrades amb la paraula clau *batudes*, no només tenen una presència mínima (dues unitats), sinó que en cap cas les cadenes les situen en els sumaris. Per acabar, en relació amb les condicions de vida del col·lectiu immigrant, tema molt poc recollit a la mostra analitzada, val la pena destacar que només en una ocasió és situada a sumari i ho fa la televisió autonòmica catalana, la cadena que més unitats dedica a qüestions referents a

les formes de vida, les tradicions i els hàbits dels immigrants.

Finalment, la distribució de les unitats informatives en una posició o en una altra en el curs temporal del noticiari constitueix un altre criteri de jerarquització informativa. En aquest punt, s'observa una gran diferència entre TVE-1 i Antena 3 TV d'una banda, i TV3 i Tele-5 de l'altra. Les dues primeres s'ajusten a la línia general observada i ubiquen la meitat de les seves notícies en el primer terç i l'altra meitat en el segon. TV3 i Tele-5 les distribueixen al llarg de l'informatiu, reserven el gruix per al segon terç (pràcticament la meitat de les unitats informatives) i ubiquen l'altra meitat entre el primer i el tercer. A més d'aquesta similitud, aquestes són les dues cadenes que més volum d'informació emeten sobre la immigració, i aquelles que paren més o menys atenció, segons el cas, a temes de fons del fenomen (forma de vida, tradicions, integració, etcètera).

3.3. Repertori de fonts i tractament de les notícies

La identificació de les fonts (tant pel que fa a les notícies com en el cas específic de les imatges) mereix una especial atenció teòrica i empírica en una investigació centrada en la contribució dels mitjans en la construcció i definició dels problemes públics. A partir de la teoria dels "event-driven problems" (Lawrence, 2000), s'ha elaborat una tipologia que permet definir el tipus de fonts de què se serveixen les informacions periodístiques analitzades i, en conseqüència, el tipus de conflicte objecte d'atenció a partir del seu nivell de previsibilitat. L'autora distingeix entre dos models de construcció periodística: el model *institutionally-driven* (és a dir, el model oficial, en què la informació procedeix de fonts oficials i institucionals, caracteritzada per un nivell més alt de previsibilitat) i el model *event-driven* (els fets accidentals no previstos en què el periodisme es veu obligat a buscar i interrogar les fonts d'informació entre els mateixos protagonistes dels fets). L'origen de les imatges té també un interès obvi per als propòsits de l'anàlisi. Sovint la disponibilitat d'imatges sobre el fet és el que en determina la inclusió i la posició en el sumari o en el noticiari.

En primer lloc, les notícies relatives a la immigració recollides per les cadenes durant el període analitzat presenten una distribució força equilibrada pel que fa a nivell de previsibilitat, i la majoria són de caràcter previsible (en gairebé un 40% dels casos). Els fets previstos i els no previstos

presenten un nivell pràcticament simètric. Si aprofundim en cadascuna de les cadenes analitzades, podem afirmar que Tele-5 és la que tendeix a mostrar més fets previsibles respecte al total d'informacions i Antena 3 TV és la cadena que més notícies presenta com a no previstes. El cas de TVE-1 és el més equilibrat (cal tenir en compte el nombre escàs d'unitats analitzades per aquesta cadena), i TV3 destaca pel nombre escàs d'unitats no previstes incloses. Aquest fet es contradiu amb la presència institucional en la cobertura periodística, que, en tots els casos i especialment en el cas de Tele-5, és mínima.

En segon lloc, si analitzem el tipus de fonts informatives utilitzades, veiem que un 65% de les unitats utilitzen fonts oficials (entre les que trobem fonts parlamentàries, governamentals, judicials i policials), mentre que el 35% restant n'utilitza de no oficials (protagonistes, organitzacions civils, familiars, veïns, altres mitjans de comunicació, etcètera). Mentre que les fonts oficials són mencionades explícitament en gairebé un 82% dels casos, no succeeix així quan es tracta de fonts no oficials, en la major part dels casos no citades. En aquest sentit, però, l'excepció es troba en la cadena autonòmica catalana, única en invertir les proporcions i en mencionar les fonts no oficials en 5 dels 7 casos totals.

D'altra banda, pel que fa al contingut visual de les unitats informatives, en gairebé tots els casos les imatges utilitzades procedeixen de la redacció o d'un reporter/a o corresponsal. La proporció per a cadascuna d'aquestes dues opcions, però, és diferent en cada cadena. Mentre que Antena 3 TV i TV3 presenten un equilibri entre totes dues, a Tele-5 i TVE-1 podem observar tendències inverses: TVE-1 opta molt poques vegades pel reporter/a o corresponsal i Tele-5 no utilitza gairebé mai imatges procedents de la redacció. Algunes cadenes, a més, opten en algunes ocasions per l'arxiu (és el cas de TV3) i esporàdicament per agències (Tele-5 i Antena 3 TV), per la policia (una unitat a Antena 3 TV, Tele-5 i TV3) o per una font *amateur* (una sola ocasió en el cas de Tele-5). En tots els casos, la valoració de l'accés a les fonts és pràcticament sempre neutra (només hi ha dos casos en què es pot definir com a positiva).

Finalment, i en el context d'aquest epígraf, val la pena constatar algunes dades relatives a la utilització de determinats actors periodístics per introduir i conduir la unitat.

Malgrat que podem observar petites diferències en cadascun dels casos, les cadenes analitzades utilitzen fonamentalment el conductor/a i el reporter/a en *off* per a la introducció periodística de les unitats relacionades amb el tema objecte d'estudi (en un 90 % i un 72 % del casos, respectivament). L'ús del conductor/a en *off* també és important en els casos de TV3 i d'Antena 3 TV, tot i que menys que les dues opcions anteriors. L'absència pràcticament absoluta de corresponsals per a les unitats dedicades a la immigració revela la naturalesa puntual d'aquest tipus d'informacions.

3.4. Els temes associats a la immigració

Els tres grans temes associats a la immigració identificats en la mostra estudiada són les polítiques d'immigració (que inclouen projectes legislatius, expulsions i legalitzacions i tramitació de permisos), el plantejament de la immigració com a fenomen social (per l'alta freqüència d'informacions relacionades amb estadístiques i estudis) i l'ensenyament (a través de les xifres d'escolarització i de les informacions sobre integració a les aules). Els resultats a aquest nivell estan condicionats per la incidència de tres dels grans fets que es produeixen al llarg dels dos períodes mostrals amb una xifra més elevada d'unitats relacionades amb el tema objecte d'estudi: la presentació de l'*Anuario de la Inmigración en España* el mes de juliol de 2003, la reforma de la Llei d'estrangeria i l'inici del curs escolar el setembre del mateix any. En efecte, si observem els resultats parcials referents al tercer període de mostra, que acull l'inici del curs escolar i el moment d'aprovació de la reforma legislativa, ens adonem que el grau de coincidència entre les diverses cadenes analitzades a l'hora de configurar les agendes informatives corresponents és molt superior al dels dos períodes anteriors.

Si aprofundim en les tres grans categories que agrupen tota la relació de paraules clau elaborada¹⁰, els resultats es poden desglossar amb més detall. En primer lloc, el recompte de presències dels termes agrupats sota la categoria *Temes/accions* ens permet establir en quines activitats o tipus de fets s'emmarca més sovint el fenomen de la immigració. En segon lloc, la comptabilització de les presències dels mots ubicats en el camp *Actors socials*, en canvi, ens permet aprofundir en quines són les parts que entren en joc en el marc d'acció en qüestió. Finalment, la

Referència sociogeogràfica de la unitat de contingut completa la classificació temàtica de les agendes informatives i situa en un espai determinat els fets i/o els protagonistes.

Tot i que l'agenda informativa de la immigració a les diverses cadenes analitzades inclou temes i jerarquitzacions diverses, l'anàlisi de les unitats informatives seleccionades permet constatar la presència de categories temàtiques que s'afegeixen als tres grans temes esmentats (polítiques d'immigració/legislació, immigració com a fenomen social i ensenyament). A través dels resums de les unitats recollides i, sobretot, mitjançant la relació de termes clau sobre la presència de la problematització de la immigració agrupats sota la categoria *Temes/accions*, s'observa, per ordre de més a menys volum, la presència de notícies relacionades amb: les estadístiques sobre presència d'immigrants a Espanya, el debat polític sobre la Llei d'estrangeria, l'impacte de la immigració en les xifres de l'ensenyament obligatori (només en les dates de setembre en què es feu l'estudi), el desplaçament a través de les fronteres i de la geografia espanyola, i alguns fets diversos associats a la delinqüència amb algun punt de notorietat per al tractament periodístic, com ara la desarticulació de bandes d'estrangers, el contraban, els matrimonis fraudulents, etc. (cal advertir que en les televisions s'usa la nacionalitat en aquestes notícies, no la condició de persona immigrada).

Pel que fa als actors socials, la relació de termes amb més aparicions està encapçalada per la immigració com a col·lectiu (com es desenvoluparà més endavant), per la policia en segon lloc i pel Govern espanyol. També són nombroses les aparicions de menors immigrants, de delinqüents, de grups organitzats o màfies i dels immigrants com a individus. La referència sociogeogràfica de les unitats de contingut és predominantment espanyola i catalana i també d'àmbit local i municipal.

Pel que fa a la identificació territorial del tema o dels protagonistes, només en 17 unitats de la mostra total (i en 19 ocasions) s'identifiquen procedències no espanyoles. D'aquestes referències, només quatre corresponen a les cadenes que ens ocupen en aquest article: dues per Tele-5 i una per TV3 i per Antena 3 TV. Les dues mencions de Tele-5 i la d'Antena 3 TV identifiquen el tema o el/la protagonista com a *subsaharià*. En el cas de TV3, la referència territorial és *asiàtica*.

3.5. Els personatges principals

L'estudi del personatge que rep més cobertura a la unitat s'ha dut a terme a partir d'una tipologia que diferencia entre els personatges individuals (classificant-los segons gènere, edat o condició nacional), els personatges col·lectius (que poden ser socials, ONG o altres tipus) i els personatges institucionals (que inclouen la política i els parlaments dels diversos àmbits geopolítics, el poder judicial, el sindicalisme, la jerarquia eclesiàstica, l'activitat empresarial i financera, la científica i tècnica, la intel·lectual i artística, el periodisme i la comunicació social, la delinqüència, el terrorisme, l'esport i els espectacles). Les cadenes analitzades tendeixen a identificar el personatge principal de les seves informacions com a col·lectiu (en un 63,8% dels casos), mentre que els personatges institucionals i els individuals (amb una presència d'un 20,7% i un 15,5% respectivament) queden en un segon i tercer lloc molt igualats. La cadena que més remarca aquesta tendència és TV3, els informatius de la qual, almenys en el període analitzat, no presenten cap personatge com a individu i molt pocs casos identificat com a institucional (4 de 18, un 22,2%). La cadena que inclou més volum d'unitats o històries protagonitzades per un personatge presentat com a individu és Antena 3 TV. Els noticiaris d'aquest canal són, a més, els que més equilibri presenten en la distribució de les tres categories. Tot i que Tele-5 i TVE-1 segueixen una línia similar, TVE-1 s'acosta més a Antena 3 TV pel pes atorgat a les històries individuals, mentre que Tele-5 s'assimila a TV3 per la presència del personatge col·lectiu.

Tenint en compte que la immigració es dibuixa principalment com a col·lectiu, resulta interessant aprofundir en la categorització i analitzar quin tipus de personatge col·lectiu té més presència. A aquest nivell, els resultats són més homogenis. Tele-5, TVE-1 i Antena 3 TV dibuixen tots els col·lectius com a col·lectius socials. Només TV3 presenta quatre unitats de les catorze en les que el personatge col·lectiu és d'un altre tipus, especialment una ONG (dues unitats). Pel que fa al personatge institucional, en línies generals, en la meitat dels casos es tracta de la política del Govern espanyol, seguit d'un 15% per la política autonòmica. La resta es distribueix entre els parlaments autonòmics, la política de la Unió Europea, la política estrangera, el sindicalisme i altres.

3.6. Les cadenes de televisió com a selectors i narradors

L'estudi de l'agenda de la immigració de cada cadena posa en evidència algunes diferències dignes de destacar en les seves funcions de selectors i narradors. Les dues cadenes públiques (TVE-1 i TV3) plantegen la conflictivitat principalment en termes de polítiques públiques sobre la immigració i com a fenomen social. La cadena autonòmica, però, es diferencia de l'estatal tant pel volum de temps dedicat a les informacions relacionades amb l'objecte d'estudi, com per la gran diversitat d'unitats dedicades a temes relatius a les cultures i els estils de vida de comunitats immigrants, les dificultats per a la contractació i les denúncies d'organismes com SOS Racisme i Amnistia Internacional. D'altra banda, les dues cadenes privades espanyoles inclouen un major nombre de casos relacionats amb les accions policials, la delinqüència i els atacs i les agressions, emfasitzant la presència a Tele-5 d'unitats relacionades amb els desplaçaments de la immigració, i el desenvolupament d'informacions relatives a les polítiques públiques en el cas d'Antena 3 TV.

D'altra banda, l'anàlisi del volum d'informació i dels temes relacionats amb la immigració a cada cadena ha de prendre en consideració alguns factors contextuals que permeten una valoració més ajustada del paper de les cadenes en la construcció de la imatge pública de la immigració. Així, el marc general de la programació, el context dels grans temes de l'agenda mediàtica i l'entorn informatiu recollit per la premsa ofereixen elements significatius en aquest sentit.

En primer lloc, i tal com constaten els estudis de programació que s'inclouen en aquest mateix número de *Quaderns*, les dues televisions públiques analitzades, TVE-1 i TV3, disposen en les seves graelles d'espais complementaris dels informatius, en els quals desenvolupar més exhaustivament alguns temes plantejats en els noticiaris, o bé completar el ventall de la seva agenda informativa per mitjà de reportatges. Les dues televisions privades, Antena 3 TV i Tele-5, per contra, han d'emplaçar tota la seva proposta informativa en els noticiaris, per manca d'altres programes complementaris. Aquest fet pot contribuir a explicar les diferències detectades en la manera de cobrir les informacions i la pròpia selecció de les notícies.

En segon lloc, de forma semblant en tots els canals de

televisió, l'existència d'altres grans temes d'actualitat dificulta la presència d'informacions relatives al tema que ens ocupa. Així, mentre que els prolegòmens bèl·lics a l'Iraq dominen àmpliament els noticiaris durant el mes de febrer i contribueixen a la sequera de notícies sobre la immigració, el juliol i el setembre recullen un volum superior d'unitats per la força de les notícies del tema que s'imposen a d'altres: en concret, el pacte entre PP i PSOE per una nova Llei d'immigració i l'inici del curs escolar en què la presència de nens i nenes immigrants es converteix en un dels elements informatius clau en tots els mitjans.

I en tercer lloc, resulten molt significatives les diferències entre televisió i premsa en la cobertura i el tractament de la immigració en els tres períodes examinats. En efecte, cal destacar algunes notícies que la premsa escrita va recollir i en canvi van tenir una presència nul·la o molt escassa en els informatius convencionals dels canals de televisió. Durant la mostra corresponent al mes de febrer, competint amb altres grans temes (Iraq), van quedar fora dels noticiaris propostes polítiques com la del Ministeri de l'Interior sobre programes per al retorn voluntari d'immigrants, o la de la Generalitat de Catalunya, que subvencionava escoles privades per a l'acollida d'infants immigrants. Malgrat que van ser recollides en tots els principals diaris de l'Estat espanyol, les declaracions d'Ana Botella, esposa del president del Govern espanyol, José María Aznar, en les quals associava inseguretat ciutadana i immigració il·legal, no van ser incloses en cap dels informatius de les cadenes analitzades. En la mostra de juliol, les informacions del debat sobre l'estat de la nació al parlament espanyol no van recollir cap de les intervencions sobre les polítiques sobre immigració, ni el resultat d'una enquesta segons la qual el 58% dels espanyols vinculaven inseguretat i immigració. En el marc específic de Catalunya, crida l'atenció l'absència en l'agenda informativa de TV3 de tres temes que recollien tots els diaris catalans en aquells dies: les crítiques i denúncies per l'enviament d'immigrants sense papers a Lleida ordenat pel Govern espanyol, les conseqüències per als immigrants dels desallotjaments i enrunaments de les casernes de Sant Andreu, i les declaracions d'Artur Mas i Jordi Pujol en relació amb la necessitat d'aprendre el català com a requisit per legalitzar-los¹¹. En aquesta mateixa línia, durant la mostra corresponent al mes de setembre, no queda recollida a cap de les cadenes analitzades (ni a la televisió catalana) la

informació present en tots els diaris sobre l'anunci del Govern català d'instaurar un acte oficial d'adhesió dels immigrants per obtenir-ne el reconeixement.

4. Conclusions

Com a aspectes més significatius de l'estudi exploratori sobre la construcció de l'agenda televisiva de la immigració a Espanya, desplegat el 2003 a partir de tres mostres de noticiaris informatius de les cadenes espanyoles TVE-1, Antena 3 TV, Tele-5 i l'autònoma catalana TV3, podem destacar els punts següents.

En primer lloc, i pel que fa a la cobertura de la problemàtica de la immigració, sorprèn el nombre escàs d'unitats informatives de les quatre cadenes dedicades a aquesta temàtica. En les tres mostres considerades, que totalitzaven sis setmanes, el temps relatiu destinat al tema era d'1,86 % (del total dels noticiaris) a Tele-5, d'1,44 % a TV3, d'1,24 % a Antena 3 TV i de 0,57 % a TVE-1. El cas de TVE-1, la cadena pública espanyola, resulta especialment eloqüent per la manifesta falta d'interès en la cobertura d'una problemàtica progressivament present en la vida pública.

Segonament, si posem en relació les fonts i el tractament de les notícies, observem que més de dues terceres parts de les unitats informatives (un 65 %) procedeixen de fonts oficials. Tot i que una meitat aproximadament de les notícies sobre immigració deriven de fets no previsibles o no previstos, la gran dependència de la informació en aquest punt respecte de les fonts oficials suggereix una diligència baixa o una inhibició clara de les cadenes en la presa en consideració, com a tema central de la vida pública, de les noves circumstàncies de la immigració.

En tercer lloc i malgrat l'apreciació anterior, la televisió no ignora del tot el nou fenomen que trasbalsa la societat espanyola. Els personatges i els temes de la immigració comencen a aflorar a la superfície de l'agenda. En efecte, el conjunt de les quatre cadenes analitzades tendeix a identificar el personatge principal de la immigració en un 64 % dels casos com a *col·lectiu d'immigrants*, més que com a

personatges institucionals (en un 20 %) o com a *problemes individuals* (en un 15 %). I quant als temes principals associats a la immigració, les mostres n'identifiquen tres de més importants: la legislació i les polítiques d'immigració (concretades en les informacions sobre la Llei d'estrangeria), les grans xifres i la immigració com a fenomen social (que es materialitza en la presentació d'un informe sobre l'estat de la immigració) i la immigració en relació amb l'ensenyament (sobretot arran de l'inici del curs escolar).

En quart lloc, la condició singular de cada cadena com a selectora i narradora dels temes de la immigració també s'apunta a molts nivells. S'observa una diferenciació consistent entre públiques i privades en la predisposició a determinats enquadraments dels conflictes immigratoris. Les cadenes públiques (TVE-1 i TV3) plantegen la conflictivitat en termes de polítiques públiques que cal aplicar a la immigració com a nou fenomen social. Les privades (Tele-5 i Antena 3 TV) tendeixen a emfasitzar els aspectes del conflicte més susceptibles de dramatitzar i espectacularitzar, com ara accions policials, delinqüència, agressions, desplaçaments, etc.

Finalment, la comparació de l'agenda temàtica de la immigració durant els tres períodes de la mostra entre les quatre cadenes de televisió i la premsa escrita amb una cobertura o difusió similar en conjunt, suscita interrogants sobre el grau de reducció de l'agenda televisiva. La qüestió no és pas si el conjunt de la premsa aborda i tracta amb molta més amplitud i profunditat els temes de la immigració, cosa òbvia. La qüestió que aquest estudi deixa sobre la taula és fins a quin punt les cadenes analitzades, públiques i privades, van dedicar durant el 2003 l'atenció i la consideració que la problemàtica de la nova immigració requeria, i que la premsa va detectar en gran part. Hi ha temes i debats d'importància que no aconsegueixen d'entrar a l'agenda de la televisió. La conclusió provisional que aquest estudi suggereix és que, en general, les cadenes de televisió majoritàries no van ser prou diligents durant el 2003 en la cobertura informativa i en la definició d'una agenda suficientment representativa dels nous problemes i reptes de la immigració.

Notes

- 1 El projecte *La televisión y la construcción de una imagen pública de la inmigración en España* obtingué un ajut PGC-MCYT del Ministeri de Ciència i Tecnologia del Govern espanyol en la convocatòria de 2001 i fou liderat pel grup consolidat UNICA de la Universitat Pompeu Fabra, sota la direcció, com a investigador principal, del doctor Josep Gifreu. Col·laboraren també en alguna fase del projecte els investigadors i investigadores següents: Agustín García Mantilla (Universidad Complutense de Madrid), María Ángeles González Abrisketa i Rosa María Martín Sabarís (Universidad del País Vasco), Aurora Labio Bernal (Universidad de Sevilla), Rosanna Mestre (Universitat de València) i Francisco Javier Vaz (Universidad de Santiago de Compostela). El projecte va comptar amb la col·laboració activa dels serveis tècnics del Consell de l'Audiovisual de Catalunya per obtenir còpies de les mostres televisives de les quatre cadenes analitzades.
- 2 Vegeu la síntesi d'aplicacions en la presentació de l'annex 1.
- 3 Vegeu els exemples d'ALTHEIDE (1976), TUCHMAN (1978), GANS (1979), GITLIN (1980), GRABER (1980), BENNET (1983).
- 4 Vegeu EDELMAN, M. (1971, 1988); GUSFIELD, J. (1981); KINGDON, J. W. (1984); PALETZ, D. L. (1987); BEST, J. (1988); ERICSON, R. V., BARANEK, P. M., I CHAN, J. B. L. (1989).
- 5 Vegeu especialment IYENGAR, Sh. i KINDER, D. R. (1987); IYENGAR, Sh. (1991); MCCOMBS, M., SHAW, D. L. i WEAVER, D. (1997).
- 6 ALTHEIDE (1996) i CASSETTI i DI CHIO (1999)
- 7 Vegeu l'annex 1
- 8 Vegeu l'annex 2
- 9 Els diaris que van ser objecte de seguiment en el període comprès entre novembre de 2002 i setembre de 2003 són:
ABC, El Mundo, El País, La Razón i La Vanguardia (d'àmbit estatal); *El Periódico de Catalunya, Avui, Regió 7, Diari de Tarragona i Diari de Terrassa* (d'àmbit català); *Diario de Burgos i Diario de Navarra* (d'àmbit regional espanyol), *Expansión, Expansión Cataluña, Cinco Días* (econòmics); i *Le Figaro i Le Monde Diplomatique* (d'àmbit internacional).
- 10 Vegeu l'annex 2 per a la distribució dels termes en les tres categories (*Temes/accions, Actors socials i Referència sociogeogràfica*) i consulteu l'epígraf 2.3. dedicat a les estratègies de la recerca per a un desenvolupament més aprofundit d'aquesta relació.
- 11 Segons l'informe del CAC "Informacions sobre immigració aparegudes en els teleinformatius d'àmbit català durant els anys 2002, 2003 i 2004", TV3 recull les informacions sobre els immigrants a Alcarràs a partir del 15 de juliol de 2003, dos dies després de la data de finalització de la nostra mostra de juliol. D'altra banda, pel que fa a les informacions relatives a les casernes de Sant Andreu, és important destacar que malgrat que segons el CAC, TV3 informa sobre l'inici de la desratització i l'enderrocament dels edificis els dies 3, 9 i 10 de juliol, la nostra anàlisi no les inclou a la mostra ja que no tracten específicament la relació d'aquests fets amb la immigració, objecte del nostre estudi.
La publicació del CAC, que no es va poder tenir en compte en el moment d'elaborar l'informe ja que data del 13 d'abril de 2005, analitza la presència de les informacions sobre immigració als teleinformatius de migdia i vespres de les cadenes d'àmbit estatal (TVE-1, Tele-5 i Antena 3 TV), d'àmbit autonòmic (TV3 i K3/33) i de les emissores locals de Barcelona BTV i Citytv.

Bibliografia

- ALTHEIDE, D. L. *Creating reality: How TV news distorts events*. Beverly Hills (California): Sage, 1976.
- ALTHEIDE, D. L. *Quantitative media analysis*. Thousand Oaks (California): Sage, 1996.
- BENNET, W. L. *News: The politics of illusion*. London, New York: Longman, 1983.
- BEST, J. *Images of issues: Typifying contemporary social problems*. New York: Aldine de Gruyter, 1988.
- CASSETTI, F.; DI CHIO, F. *Análisis de la televisión: instrumentos, métodos y prácticas de investigación*. Barcelona: Paidós, 1999.
- EDELMAN, M. *Politics as symbolic action*. New York: Academic Press, 1971,
- EDELMAN, M. *Constructing the political spectacle*. Chicago: University of Chicago Press, 1988
- ENTMAN, R. "Framing toward clarification of a fractured paradigm", *Journal of Communication*, 43-4, 1993, pp 51-58.
- ERICSON, R. V.; BARANEK, P. M. ; CHAN, J. B. L. *Negotiating control: A study of news sources*. Toronto: University of Toronto Press, 1989.
- GANS, H. J. *Deciding what's news*. New York: Pantheon, 1979.
- GIFREU, J.; PALLARÈS, F. (EDS). *Comunicació política i comportament electoral a les eleccions autonòmiques de 1995 a Catalunya*. Barcelona: Mediterrània, 1998.
- GIFREU, J.; PALLARÈS, F. (EDS.). *La campanya més disputada: Mitjans, partits i ciutadans a les eleccions catalanes del 1999*. Barcelona: Pòrtic, 2001.
- GITLIN, T. *The whole world is watching*. Berkeley: University of California Press, 1980.
- GOFFMAN, E., *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Boston, Northeastern University Press, 1974
- GRABER, D. *Crime news and the public*. New York: Praeger, 1980.
- GUSFIELD, J. *The culture of public problems*. Chicago, University of Chicago Press, 1981
- IYENGAR, SH.; KINDER, D. R. *News that matters: Television and American opinion*. Chicago and London: University of Chicago Press, 1987.
- IYENGAR, SH. *Is anyone responsible? How television Frames political issues*. Chicago and London: University of Chicago Press, 1991.
- KINGDON, J. W. *Agendas, alternatives, and public policies*. New York, Harper Collins, 1984.
- LAWRENCE, R.G. *The Politics of Force. Media and the Construction of Police Brutality*, Berkeley (LA)-London, University of California Press, 2000.
- MCCOMBS, M.; SHAW, D. L.; WEAVER, D. (EDS.). *Communication and democracy: exploring the intellectual frontiers in agenda-setting*. Mahwah (N.J.): Lawrence Erlbaum, 1997.
- PALETZ, D. L. (ED.). *Political communication research: Approaches, studies, assesments*. Norwood (N.J.): Ablex, 1987.
- REESE, S. D.; GANDY, O. H.; GRANT, A. E. (EDS.). *Framing Public Life*. Mahwah (NJ)-London, Lawrence Erlbaum Associates, 2001.
- TUCHMAN, G. *Making news: A study in the construction of reality*. New York: Free Press, 1978

Annexos

ANNEX 1

GRAELLA PER ANALITZAR LA IMMIGRACIÓ EN ELS NOTICIARIS TELEVISIUS A ESPANYA

Josep Gifreu i Joan M. Corbella

Presentació

Aquesta graella d'anàlisi dels noticiaris televisius, concebuda específicament per aplicar al projecte d'investigació *La televisió i la construcció d'una imatge pública de la immigració a Espanya*, és una nova versió de la graella base desenvolupada durant anys en el si del grup UNICA de la Universitat Pompeu Fabra per estudiar l'agenda dels noticiaris televisius. Entre les aplicacions de la graella base cal destacar l'elaboració de diversos projectes competitiu i de contractes d'investigació, i concretament: tres estudis sobre l'agenda política en les campanyes electorals al Parlament de Catalunya (eleccions de 1995, 1999 i 2003), dos treballs sobre la imatge de Catalunya (1999) i la identitat d'Espanya en els noticiaris de les cadenes espanyoles (2001), un treball sobre el format i l'agenda dels noticiaris a Espanya (1996) i un estudi comparat sobre els noticiaris europeus i la transformació dels espais públics nacionals (1994).

1. IDENTIFICACIÓ DE LES PARAULES CLAU

2. IDENTIFICACIÓ DE LES UNITATS D'ANÀLISI

2.0. NÚMERO UNITAT

2.1. IDENTIFICACIÓ CANAL TELEVISIÓ

2.1.1. Noticiari televisiu (NT):

2.1.1.1. Migdia-tarda

2.1.1. 2. Tarda-nit

2.1.1. 3. Canal:

Antena 3 TV

Tele-5

TVE-1

TV3-K3/33

2.1.2. Data (dia/mes/any)

2.1.3. Dia de la setmana

2.1.4. Horari d'emissió

2.1.5. Incidències

2.1.6. Durada, posició i ordre en el NT

2.1.6.1. Durada

2.1.6.2. Sumari (sí) (no)

2.1.6.3. Número de sumari (1) (2) (3) (4) (altres)

2.1.6.4. Ordre d'aparició de la unitat en el NT

2.1.6.5. Bloc (per ¼ hora) 1r, 2n, 3r

2.2. IDENTIFICACIÓ DEL GÈNERE

2.2.1. Unitats informatives

2.2.2. Unitats d'opinió

2.2.3. Documentació

2.3. IDENTIFICACIÓ DE L'ACTOR PERIÒDIC

2.3.1. Conductor/a

2.3.2. Reporter/a

- 2.3.3. Corresponsal
- 2.3.4. Conductor/a en *off*
- 2.3.5. Reporter/a en *off*
- 2.3.6. Corresponsal en *off*

2.4. RESUM DE LA UNITAT INFORMATIVA

2.5. IDENTIFICACIÓ DEL PERSONATGE PRINCIPAL

[Tipologia de personatges]

2.5.1. Individu

- 2.5.1.1. Gènere (home/dona)
- 2.5.1.2. Edat (infant/adolescent/jove/adult/ancià)
- 2.5.1.3. Condició nacional (espanyol/no espanyol; si no espanyol: europeu comunitari europeu extracomunitari / africà / asiàtic / americà / etc.)

2.5.2. Col·lectiu

- 2.5.2.1. Tipus
 - ONG, associacions no governamentals
 - Social (veïnals, religiosos, d'estudiants, etc.)
 - Altres
- 2.5.2.2. Nom o descripció

2.5.3. Institucional

- 2.5.3.1. Política Govern espanyol
- 2.5.3.2. Política autonòmica
- 2.5.3.3. Política local
- 2.5.3.4. Política Unió Europea
- 2.5.3.5. Política estrangera
- 2.5.3.6. Poder legislatiu
- 2.5.3.7. Parlamentari Govern espanyol
- 2.5.3.8. Parlamentari autonòmic
- 2.5.3.9. Parlamentari europeu
- 2.5.3.10. Poder judicial
- 2.5.3.11. Sindicalisme
- 2.5.3.12. Jerarquia eclesiàstica
- 2.5.3.13. Activitat empresarial i financera
- 2.5.3.14. Universitat i/o activitat científica i tècnica
- 2.5.3.15. Activitat intel·lectual i artística
- 2.5.3.16. Periodisme i comunicació social
- 2.5.3.17. Delinqüència
- 2.5.3.18. Terrorisme
- 2.5.3.19. Esports
- 2.5.3.20. Espectacles
- 2.5.3.21. Altres

2.6. IDENTIFICACIÓ TEMA PRINCIPAL

[Cal elaborar tipologia de temes principals a partir de paraules clau, fins a un màxim de quatre]

3. IDENTIFICACIÓ DE LES FONTS (DE NOTÍCIES I D'IMATGES)

3.1. TIPUS DE CONFLICTE OBJECTE D'ATENCIÓ

3.1.1. Nivell de previsibilitat

- 3.1.1.1. Esdeveniment previsible (continuació o desenvolupament)
- 3.1.1.2. Esdeveniments previstos (agenda, conferències de premsa, etc.)
- 3.1.1.3. Esdeveniment no previst
- 3.1.1.4. Altres

3.1.2. Cobertura periodística

- 3.1.2.1. Cobertura amb presència institucional
- 3.1.2.2. Cobertura sense presència institucional

3.1.3. Nivell de novetat

- 3.1.3.1. Conflict e nou
- 3.1.3.2. Conflict e en desenvolupament

3.1.4. Intervenció del canal de TV

- 3.1.4.1. Originat pel canal de TV
- 3.1.4.2. No originat pel canal de TV

3.2. FONT INFORMATIVA

3.2.1. Font oficial

3.2.1.1. Tipus:

- 3.2.1.1.1. Parlament
- 3.2.1.1.2. Govern
- 3.2.1.1.3. Poder Judicial
- 3.2.1.1.4. Policia
- 3.2.1.1.5. Altres (cal especificar)

3.2.1.2. Àmbit de competència:

- 3.2.1.2.1. Local
- 3.2.1.2.2. Autonòmic
- 3.2.1.2.3. Estatal
- 3.2.1.2.4. Europeu
- 3.2.1.2.5. Internacional

3.2.2. Font no oficial

- 3.2.2.1. Protagonistes de la notícia
- 3.2.2.2. Organització civil (cal especificar)
- 3.2.2.3. Familiars

- 3.2.2.4. Veïns
- 3.2.2.5. Altre mitjà de comunicació (cal especificar)
- 3.2.2.6. Altres (cal especificar)

3.3. ESMENT DE LA FONT

- 3.3.1. Referència explícita
- 3.3.2. Referència implícita
- 3.3.3. Sense referència

3.4. IMATGES

3.4.1. ORIGEN DE LES IMATGES

- 3.4.1.1. Redacció
- 3.4.1.2. Reporter/a o corresponsal propi/a
- 3.4.1.3. Agència de notícies (cal especificar)
- 3.4.1.4. Altre canal (cal especificar si consta)
- 3.4.1.5. Policia
- 3.4.1.6. Amateur
- 3.4.1.7. Arxiu
- 3.4.1.8. No especificades
- 3.4.1.9. Altres

3.4.2. VINCULACIÓ DE LES IMATGES AL TEMA

- 3.4.2.1. Són un complement addicional
- 3.4.2.2. Il·lustren gràficament el tema (mapes, gràfics, etc.)
- 3.4.2.3. Constitueixen el tema de la unitat
- 3.4.2.4. Dades biogràfiques
- 3.4.2.5. Altres

3.5. VALORACIÓ DE L'ACCÉS A LES FONTS

- 3.5.1. Valoració positiva
- 3.5.2. Valoració negativa
- 3.5.3. Valoració neutra
- 3.5.4. Sense valoració

4. ANÀLISI DE L'ENUNCIACIÓ

4.1. ACTITUD I COMPORTAMENT DEL LOCUTOR

- 4.1.1. Implicació explícita del “nosaltres exclusiu”
- 4.1.2. Implicació implícita del “nosaltres exclusiu”
- 4.1.3. Implicació explícita del “nosaltres inclusiu”

- 4.1.4. Implicació implícita del “nosaltres inclusiu”
- 4.1.5. Comportament neutre del/de la locutor/a

4.2. TERRITORIALITZACIÓ DE LA INFORMACIÓ

- 4.2.1. Informació neutra
- 4.2.2. El referent implícit és l'estatal
- 4.2.3. El referent explícit és l'estatal
- 4.2.4. El referent implícit és el de la comunitat autònoma
- 4.2.5. El referent explícit és el de la comunitat autònoma
- 4.2.6. El referent implícit és el de la Unió Europea
- 4.2.7. El referent explícit és el de la Unió Europea
- 4.2.8. El referent implícit és l'estranger
- 4.2.9. El referent explícit és l'estranger

4.3. MENCIO DEL TERRITORI

- 4.3.1. No es fa referència a la localització geogràfica
- 4.3.2. Es fa referència a l'Estat espanyol
- 4.3.3. Es fa referència a la comunitat autònoma
- 4.3.4. Es fa referència a una província
- 4.3.5. Es fa referència a una població (explícita)
- 4.3.6. Es fa referència a un país estranger (cal especificar)
- 4.3.7. Es fa referència a una regió geopolítica (cal especificar)
- 4.3.8. Es fa referència a un continent
- 4.3.9. Altres

4.4. RELACIÓ ENUNCIATIVA DE LA PROXIMITAT

- 4.4.1. Ús de locucions inclusives
- 4.4.2. Ús de locucions exclusives
- 4.4.3. Referència implícita a relacions de proximitat
- 4.4.4. Referència implícita a relacions de distància
- 4.4.5. Sense referència a la proximitat

4.5. PRESÈNCIA D'ELEMENTS INDICADORS DE CONTACTE (fàtic)

- 4.5.1. En la presentació de la unitat
- 4.5.2. En el desenvolupament de la unitat
- 4.5.3. En tots dos casos
- 4.5.4. Sense presència d'indicadors de contacte

4.6. VALORACIÓ ENUNCIATIVA DE LA UNITAT

(del locutor)

- 4.6.1. Comentari positiu explícit
- 4.6.2. Comentari positiu implícit
- 4.6.3. Comentari negatiu explícit
- 4.6.4. Comentari negatiu implícit
- 4.6.5. Valoració neutra

5. ANÀLISI DE L'AVALUACIÓ (factor "bias": positiu vs. negatiu)

- 5.1. Positiu: si només hi ha referències positives sobre una determinada acció política
- 5.2. Més aviat positiu: si hi ha més referències positives que negatives
- 5.3. Negatiu: si només hi ha referències negatives
- 5.4. Més aviat negatiu: si hi ha més referències negatives que positives
- 5.5. Mixt: si hi ha referències positives i negatives per igual
- 5.6. Neutre: si no hi ha referències, ni positives ni negatives

6. ANÀLISI DIMENSIÓ EPISÒDICA / TEMÀTICA

- 6.1. Episòdica
- 6.2. Principalment episòdica
- 6.2. Temàtica
- 6.3. Principalment temàtica

7. ANÀLISI ATRIBUCIÓ CAUSALITAT

- 7.1. Causa mecànica
 - 7.1.1. Agent intermediari (exemple: persona sota tortura)
 - 7.1.2. Màquines
 - 7.1.3. Animals ensinistrats
 - 7.1.4. Individus inconscients
- 7.2. Causa accidental
 - 7.2.1. Naturalesa
 - 7.2.2. El temps atmosfèric
 - 7.2.3. Terratrèmols
 - 7.2.4. Màquines sense control

7.3. Causa intencionada

- 7.3.1. Agressió, violència
- 7.3.2. Opressió
- 7.3.3. Conspiració
- 7.3.4. Pla d'acció

7.4. Causa inadvertida

- 7.4.1. Circumstàncies de l'intermediari
- 7.4.2. Efectes no previstos
- 7.4.3. Negligència
- 7.4.4. Falta d'atenció
- 7.4.5. Omissió

8. ANÀLISI COBERTURA

- 8.1. Cobertura estratègica
- 8.2. Cobertura més aviat estratègica
- 8.3. Cobertura política
- 8.4. Cobertura més aviat política

9. ANÀLISI DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ COM A ACTORS

- 9.1. Presa de posició explícita de la unitat sobre el tema principal
 - 9.1.1. En aquest cas, resum de la presa de posició (favorable, desfavorable, amb matisos, etc.)
- 9.2. Proposta explícita de solució del problema en qüestió
 - 9.2.1. En aquest cas, resum de la proposta
- 9.3. No hi ha presa de posició

ANNEX 2 IDENTIFICACIÓ DE LES PARAULES CLAU

L'equip d'investigació va elaborar un repertori breu de paraules clau relacionades amb els problemes de la immigració recent a Espanya. Per preparar la llista es van consultar els documents ja existents sobre la problemàtica de la immigració i es va utilitzar un mostreig suficientment

significatiu de les notícies sobre el tema en la premsa. Un cop elaborada, es van fer diversos tests de comprovació entre analistes per aplicar-la de manera correcta a les mostres de televisió.

Proposta de paraules clau per analitzar la immigració en els noticiaris televisius a Espanya

GRUP 1. ESPAI SOCIOGEOGRÀFIC

Espanya
Andalusia
Canàries
Catalunya
Galícia
Madrid
País Basc
València
Ceuta/Melilla
Estret de Gibraltar
Local/municipal
Països àrabs
Marroc
Altres Magrib
Altres
Àfrica subsahariana
Llatinoamèrica
Argentina
Colòmbia
Equador
Perú
Mèxic
Altres
Països asiàtics
Xina
Pakistan
Altres
Països de l'Europa oriental
Albània
Antiga Iugoslàvia
Rússia
Altres
Altres referències sociogeogràfiques

GRUP 2. ACTORS SOCIALS

Administració municipal/local
Administració autonòmica
Administració central espanyola
Parlament espanyol
Parlaments autonòmics
Govern espanyol
Governos autonòmics
Tribunals espanyols
Comissió Europea
Parlament europeu
Polícia/forces de l'ordre
Altres autoritats públiques
Organitzacions empresarials
Organitzacions sindicals
ONG
Església catòlica
Altres institucions religioses
Líders religiosos
Intel·lectuals
Altres líders socials
Periodistes/comunicadors
Mitjans de comunicació
Familiars
Immigrants-individus
Immigrants-col·lectius
Immigrants-menors
Individus autòctons
Delinqüents/grups/máfies

GRUP 3. TEMES/ACCIONS

Fenomen social general	Discursos sobre immigració
	Racisme
	Impacte/efecte demogràfic
	Formació d'enclavaments urbans d'immigrants
	Convivència
	Multiculturalitat
	Estudis i estadístiques
Opinions i resposta social	Racisme
	Discursos sobre immigració
	Manifestacions-protestes
	Manifestacions- actes solidaris
	Accions humanitàries
	Insults/opinions de rebuig
	Agressions i atacs
	Sondejos d'opinió
Polítiques d'immigració	Projectes legislatius
	Legalització/Permisos de residència
	Nacionalització
	Justícia
	Repatriacions/expulsions
	Batudes
	Altres actuacions governamentals i administratives
Educació	Integració escolar
	Escolarització
Pràctiques culturals	Costums i tradicions
	Conflicte entre pràctiques culturals
	Models familiars
	Pràctiques religioses
	Conflictes religiosos
Ocupació i feina	Contractació
	Atur
	Efectes en l'economia
	Qualitat dels llocs de treball
Desplaçaments	Accidents i rescats
	Pasteres
	Xarxes de transport il·legal
	Rutes d'immigració
Habitatge	Dificultats per obtenir-lo
	Condiciones de vida
Sanitat i salut	Efectes econòmics
	Malalties
	Atenció sanitària